# Welcome to

# Workshop Arduino Basics

door VIVES - Industriele Wetenschappen en Technologie

# Waar ben je?

Campus Brugge Xaverianen

### Wie zijn wij?

- De bachelor opleiding elektronica ICT
- Wij leren studenten werken met
  - Elektronica, sensoren, microcontrollers, ....
  - Internet of Things
  - Software en Web Development
  - Netwerken en infrastructuur
  - Artificiële Intelligentie

### Doel van vandaag

- Vandaag zijn we hier om iets bij te leren over
  - Arduino
  - Programmeren
  - Sensoren en hardware

### Hoe pakken we dit aan?

- Kleine stukjes theorie
- Met kleine oefeningen
- Zelf dingen doen
- Experimenteren

#### Wat is Arduino?

- Arduino is een open-source hardware en software bedrijf
  - Ontwikkelt microcontroller bordjes
  - Voorziet software voor het programmeren: Arduino IDE
  - Heeft een website met documentatie, projecten, ...
    - https://www.arduino.cc/
  - Origineel bedoelt voor studenten van een Italiaanse school

#### Het hart van de Arduino

- Is een microcontroller
  - Een kleine "computer" als 1 chip
  - Bevat een CPU, wat geheugen en I/O
- Dit voert instructies uit
- Koppelt aan hardware (sensoren en dergelijke)
- Doet uit zichzelf niets! Moet geprogrammeerd worden.

# Wat kunnen we hiermee allemaal?

Een robot bouwen

**Een plotter** 

Een game controller

**LED Toepassingen** 

Een automatische cocktail bar

# **Een DIY zuurstof** respirator

# De mogelijkheden zijn eindeloos

- Je kan het eigenlijk zo zot niet bedenken
- Heel toegankelijk voor jongeren
- Super veel informatie verkrijgbaar
  - https://docs.arduino.cc/
  - https://maker.pro/arduino/projects
- Niet te duur
- Wordt zelfs in bedrijven gebruikt om prototypes te bouwen

# Welke Arduino's bestaan er allemaal

- Eigenlijk teveel om op te noemen
- Je hebt officiële Arduino boards
- Je hebt Arduino compatibele boards

Kijk maar eens op

https://store.arduino.cc/collections/boards.

### Aan de slag - Wat heb je nodig

- Een Arduino bordje
  - Eventueel een starter kit
  - Nu gebruik je de Arduino Uno Rev3 SMD
- Een idee
- Een computer
  - Arduino IDE
- Wat C++ kennis

De helft hiervan is gratis of heb je al!

## Wat is Programmeren

- Programmeren is instructies geven aan een computer
- Die verstaat echter onze taal niet
  - Verstaat enkel een obscure taal van 1'en en 0'en

#### **Programmeertaal**

- Dit is echter veel te complex (low-level) om mee te werken
- Vandaar dat we een "hogere" programmeertaal gebruiken

#### Compileren

- Wij schrijven dan een programma in die programmeertaal
- Dit wordt dan vertaald in computer instructies
  - Dit noemen we compileren

#### **Binary**

- Het resultaat van het compilatie-proces is een binary
  - Die moeten we wegschrijven naar de microcontroller
    - Dit noemen we flashen

#### **Programmeren met Arduino**

- Arduino's programmeren doen we met C++
  - W Heel populair voor microcontrollers
  - ∘ ✓ Krachtig en snel
  - X Niet de gemakkelijkste taal om mee te starten
  - Gratis IDE voor Arduino

#### Starten met "Hello World"

- In de wereld van programmeren starten we altijd met "Hello World"
  - Simpele applicatie die toch iets doet
  - Toont aan dat alles werkt

#### **Hello World - Openen Sketch**

- Sketch = programma bij Arduino
- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 01-hello-world

#### Hello World - Bord kiezen

- Bij 1ste keer programmeren moeten we het correcte bord kiezen
- Selecteer Arduino Uno via Hulpmiddelen => Board
- Selecteer /dev/ttyACM0 (Arduino Uno) via Hulpmiddelen => Poort

#### Hello World - Compileren en Flashen

- Het programma dient eerst te worden gecompileerd
- Vervolgens flashen we de computer instructies naar de microcontroller
- Druk op de pijl naar rechts 🔁
  - Dit compileert zowel als het flashen van het device

#### Hello World - Het resultaat

- Het resultaat kunnen we zien in de seriële monitor
- Klik op Hulpmiddelen =>
   Seriële monitor of op het
   vergrootglas rechts

#### **Hello World - Analyse**

- setup():
  - Wordt 1x uitgevoerd wanneer de microcontroller start
  - Hier gaan we bv. hardware initialiseren
    - Zoals de "baudrate" (snelheid) zetten van de seriële poort
      - Serial.begin(9600);
    - Dit is de connectie met de computer

#### **Hello World - Analyse**

- loop():
  - Wordt telkens opnieuw uitgevoerd
    - Heel snel na elkaar
    - Vandaar dat we een vertraging moeten plaatsen
    - delay(1000), betekent 1000ms of 1s wachten
  - We kunnen ook tekst sturen naar de computer
    - Serial.println("Hello World");
    - Merk op dat we tekst tussen dubbele aanhalingstekens plaatsen "..."

#### **Hello World - Oefening**

- Probeer de hello world sketch aan te passen zodat:
  - Het jouw naam toont: Hello World! Ik ben Nico
  - Er 5 seconden wordt gewacht tussen elk bericht in plaats van 1 seconde
  - Probeer volgende tekst op een nieuwe lijn toe te voegen
    - Ik studeer land- en tuinbouw

#### **Hello World - Oplossing**

```
void loop() {

// Tekst versturen naar de computer
  Serial.println("Hello World! Ik ben Nico");
  Serial.println("Ik studeer land- en tuinbouw");

// Even wachten (5000ms = 5s)
  delay(5000);
}
```

## Variabelen

- Een variabel is een symbolische naam voor een geheugen locatie in een computer
- Een variabel kan een getal, tekst, karakter, ... bevatten
- Een variabel kan van waarde veranderen
- We kunnen er ook bewerkingen op uitvoeren

#### Variabelen - Declareren

- Variabelen moeten we eerst declareren = kenbaar maken
- We geven de variabel een **naam**
- Geven ook aan welk **type** het is
- En we kunnen ook een 1ste waarde meegeven

#### Variabelen - Declareren

Hoe?

```
o type naam = waarde;
```

• Een paar voorbeelden:

```
// int = een getal (kan ook negatief zijn)
int leeftijd = 34;

// String = tekst
String naam = "Nico";

// double = komma-getal
double pi = 3.14;
```

#### Variabelen - Declareren

- Types: int , double , String (er zijn er nog andere)
- Kiezen van de naam
  - Geen spaties of speciale tekens
  - o Beschrijvende en duidelijke naam

#### Variabelen - Printen

• De waarde van een variabel kunnen we tonen door deze uit te printen

```
// Eerst printen we een beetje tekst
Serial.print("De variabel naam: ");
// Dan kunnen we de waarde van de variabel printen
Serial.println(naam);
```

#### Variabelen - Veranderen van waarde

• De waarde van een variabel kunnen we ook veranderen met =

```
// Veranderen van de waarde van een variabel
naam = "Chuck Norris";

// Of van een getal variabel
leeftijd = 35;
```

- Merk op dat we enkel de variabel naam links plaatsen (geen type)
  - De variabel bestaat namelijk al
- Als je deze nu opnieuw print zal je de nieuwe waarde zien

## Variabelen - Demo Sketch

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 02-variabelen
- Bovenaan zie je een aantal variabelen gedeclareerd
- In loop() printen we de waarde van de variabelen

## Variabelen - Oefening

- Verander de waarde van de variabel naam door je eigen naam
  - Doe dit bij het maken van de variabel (helemaal bovenaan)
- Maak pi nauwkeuriger door er 3.1415 van te maken
  - Doe dit in setup()
- Verander leeftijd naar je eigen leeftijd
  - Doe dit in loop()

Kan je verklaren wat het verschil is tussen deze 3 manieren?

## **Variabelen - Oplossing**

naam veranderen bovenaan

```
// String = tekst
String naam = "Chuck Norris";
```

Hier wordt de 1ste waarde aangepast op het moment dat we de variabel maken

## **Variabelen - Oplossing**

• pi veranderen in setup()

```
void setup() {
  // Instellen van de snelheid waarmee we data naar de computer sturen
  Serial.begin(9600);

  // pi aanpassen naar nauwkeurigere waarde
  pi = 3.1415;
}
```

pi is bij declaratie 3.14, dan wordt setup() uitgevoerd en daar passen we de waarde aan naar 3.1415

## **Variabelen - Oplossing**

• leeftijd veranderen in loop()

```
void loop() {
  leeftijd = 35;
  // ...
```

leeftijd is bij declaratie 34. Vervolgens gaan we elke keer dat loop() wordt uitgevoerd, de leeftijd aanpassen naar 35.

## Variabelen - Wiskundige Bewerkingen

- Variabelen kunnen ook worden gebruikt in bewerkingen
- Gelijklopend met de wiskundige bewerkingen
- Voorbeelden (a, b, c, ... zijn int variabelen)

```
a = a + 15;
b = a - c;
c = 45 / 9;
d = (10 * 10) + 5;
```

Merk op dat je ook haakjes mag gebruiken

# Variabelen - Wiskundige Bewerkingen - Oefening

• Zorg er voor dat de variabel teller elke iteratie van loop() met 1 wordt verhoogt.

## Variabelen - Wiskundige Bewerkingen - Oplossing

• Je kan hiervoor de bewerking teller = teller + 1 gebruiken

```
void loop() {
 // . . . . .
  // De teller variabel verhogen
  teller = teller + 1;
  // Een teller als variabel
  Serial.print("De variabel teller heeft de waarde ");
  Serial.println(teller);
  // Even wachten (1000ms = 1s)
  delay(1000);
```

## **Hardware**

- Het leuke aan microcontrollers en dergelijke is dat we er hardware kunnen aan koppelen
  - Onder de vorm van shields
  - Of aparte sensoren en actuatoren

#### Hardware - Sensoren en Actuatoren

- Voorbeelden
  - Een lichtje aka LED
  - Een knop aka button
  - Een temperatuur sensor
  - Een vochtsensor
  - o Een geluid alarm aka buzzer
  - Een servo motor

0

## Hardware - Koppelen

- Komt wel wat bij kijken
  - Correcte aansluiting
  - Spanningsniveau (5V, 3V3, ...)
  - Communicatie protocol (hoe ermee praten)
  - Libraries (software)
  - 0 ...

# Hardware - Koppelen

- Arduino helpt hier heel veel
  - Veel informatie online / boeken
  - Starter kits
  - Click shields

## **Hardware - Grove**

- Gestandaardiseerd prototype systeem
- Makkelijk connecteerbaar maken
- Voorbeelden van code online
- Bestaat uit
  - Adapterbord
  - Module (sensoren actuatoren)
  - 4-pins connector

https://www.seeedstudio.com/

# **Hardware - Blinky LED**

- We maken de "Hello World" van microcontrollers
- Een lichtje dat aan en uit gaat aka "Blinky"

# Hardware - Blinky - Benodigdheden

- Arduino
- Grove Shield
- LED Module
- Een gekleurde LED

## **Hardware - Blinky - Aansluiten**

- Klik het shield voorzichtig op de Arduino
- Sluit de kabel aan op de D2 connector
  - ∘ D = digitaal
- Zet de schakelaar op 5v
- Sluit de LED module aan
- Stop een LED in de module
  - Let op de vorm

#### **Hardware - Blinky - Demo Sketch**

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 03-blinky
- Druk op de pijl naar rechts Dom te compileren en flashen

Meer informatie vind je op https://wiki.seeedstudio.com/Grove-Red\_LED/

### **Hardware - Blinky - Analyse**

- pinMode(2, OUTPUT);
  - Hiermee stellen we pin 2 in als een digitale uitgang
    - Digitaal = 1 of 0
      - 1 = 5V
      - 0 = 0V
    - Met een uitgang kunnen we iets aansturen
  - 1x dus doen we dit in setup()

#### **Hardware - Blinky - Analyse**

- digitalWrite(2, HIGH);
  - Hiermee maken we pin 2 hoog
    - hoog = 1 of dus 5V
- digitalWrite(2, LOW);
  - Hiermee maken we pin 2 laag
    - laag = 0 of dus 0V

## **Hardware - Blinky - Oefening**

- Kan je de LED sneller aan en uit laten gaan?
- Kan je de LED 1 seconde aan laten en 2 seconden uit?

### **Hardware - Blinky - Oplossing**

- Sneller aan / uit
  - Dit kan door beide delays te verkleinen

### **Hardware - Blinky - Oplossing**

- 1 seconde aan / 2 seconden uit
  - Dit kan door beide delays anders te kiezen

#### **Hardware - Button**

- De simpelste sensor die we kunnen bedenken is een drukknop
- Koppelen we aan digitale ingang
  - Indrukken = HOOG = 1 = 5V
  - Loslaten = LAAG = 0 = 0V

#### **Hardware - Button - Aansluiten**

- Klik het shield voorzichtig op de Arduino
- Sluit de kabel aan op de D3 connector
  - ∘ D = digitaal
- Zet de schakelaar op 5v
- Sluit de BUTTON module aan

#### **Hardware - Button - Demo Sketch**

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 04-button
- Druk op de pijl naar rechts 🔁 om te compileren en flashen

Meer informatie vind je op https://wiki.seeedstudio.com/Grove-Button/

#### **Hardware - Button - Analyse**

- pinMode(3, INPUT);
  - Hiermee stellen we pin 3 in als een digitale ingang
    - Digitaal = 1 of 0
      - $\blacksquare$  1 = 5V = knop ingedrukt
      - $\bullet$  0 =  $\circ$ v = knop los gelaten
    - Met een ingang kunnen we iets inlezen
  - 1x dus doen we dit in setup()

### **Hardware - Button - Analyse**

- int knop = digitalRead(3);
  - Hiermee kunnen we de staat van een ingang binnenlezen
  - Het resultaat slaan we op in de variabel knop

#### **Hardware - Button - Oefening**

• Kan je nu de LED aansturen met de knop?

#### **Hardware - Button - Oplossing**

- Dit kan inderdaad. We kunnen de waarde in de variabel knop naar D2 schrijven:
- In setup() moeten we D2 als uitgang zetten:

```
// Configureer D2 als een digitale uitgang
pinMode(2, OUTPUT);

// Configureer D3 als een digitale ingang
pinMode(3, INPUT);
```

#### **Hardware - Button - Oplossing**

- In loop() kunnen we D2 (de LED) aansturen met de waarde van D3 (de knop)
- Dus in plaats van Low of HIGH te schrijven, sturen we de waarde van knop:

```
void loop() {
  int knop = digitalRead(3);
  Serial.print("De toestand van de knop is: ");
  Serial.println(knop);
  // Zet de uitgang gelijk aan de stand van de knop
  digitalWrite(2, knop);
  delay(1000); // Even wachten (1000ms = 1s)
```

# Beslissingen maken in code

- Beslissingen kunnen we in code maken aan de hand van if-else structuren
- if : als een **conditie waar** is dan doen we iets
- else: anders doen we eventueel iets anders

TODO: Figuur

## **Beslissingen - De conditie**

- De conditie bestaat meestal uit 1 of meerdere vergelijkingen
- Hierbij kunnen we een aantal operatoren van de wiskunde gebruiken:
  - ∘ == : gelijk aan
  - != : verschillend van
  - > : groter dan
  - >= : groter dan of gelijk aan
  - < : kleiner dan</p>
  - <= : kleiner dan of gelijk aan</p>

## **Beslissingen - De conditie - Voorbeeld**

- Een voorbeeld van een beslissing
  - Toegepast op de 04-button sketch

```
if (knop == HIGH) {
   Serial.println("De knop is ingedrukt");
} else {
   Serial.println("De knop is niet ingedrukt");
}
```

Probeer dit maar eens uit ...

#### Hardware - De Buzzer

- De buzzer is een piezo element dat een geluidstoon uitstuurt
- We kunnen dit sturen via
  - o een digital signaal: aan of uit
  - o een analoog signaal: dan genereren we een toon

Wij werken voorlopig enkel met het digitale signaal.

# Hardware - De Buzzer - Benodigdheden

- Arduino
- Grove Shield
- Buzzer Module

#### Hardware - De Buzzer - Aansluiten

- Klik het shield voorzichtig op de Arduino
- Sluit de kabel aan op de D4 connector
  - ∘ D = digitaal
- Zet de schakelaar op 5v
- Sluit de BUZZEER module aan

#### Hardware - De Buzzer - Demo Sketch

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 05-buzzer
- Druk op de pijl naar rechts Dom te compileren en flashen

Meer informatie vind je op https://wiki.seeedstudio.com/Grove-Buzzer/

## Hardware - De Buzzer - Analyse

- pinMode(4, OUTPUT);
  - Hiermee stellen we pin 4 in als een digitale uitgang
    - Digitaal = 1 of 0
      - 1 = 5V
      - 0 = 0∨
    - Met een uitgang kunnen we iets aansturen
  - 1x dus doen we dit in setup()

## Hardware - De Buzzer - Analyse

- digitalWrite(4, HIGH);
  - Hiermee maken we pin 4 hoog
    - hoog = 1 of dus 5V
    - de buzzer maakt geluid
- digitalWrite(4, LOW);
  - Hiermee maken we pin 4 laag
    - laag = 0 of dus 0v
    - de buzzer maakt geen geluid

## **Logica in Code - Een Alarm**

- Kunnen we nu samen volgende applicatie maken?
  - Wanneer je de knop 3 seconden of langer indrukt moet het alarm aangaan.
  - Wanneer je de knop 1 seconde indrukt moet het alarm uitgaan.
- Wat kan ons allemaal helpen
  - Goed nadenken
  - Stap per stap uitwerken
  - Informatie sturen via Serial.println() naar de computer

#### **Logica in Code - Een Alarm - Opbouw**

- We moeten bijhouden hoe lang er op de knopt wordt gedrukt
  - Dit kan via een variabel, bv. secondenIngedrukt
- Als de knop ingedrukt is, a.k.a. HIGH
  - Dan tellen we een seconde bij
- Als de knop is losgelaten, a.k.a. Low
  - Dan moeten we kijken hoe lang deze eventueel was ingedrukt
    - 1 seconde: alarm uit
    - 3 seconden: alarm aan
  - Als laatste zetten we de teller terug op 0

## Temperatuur sensor

- Een temperatuur sensor kan de omgevingstemperatuur opmeten
  - Veel verschillende soorten
    - Analoog / i2c / spi / 1-wire
    - Temperatuur / Luchtdruk / Luchtvochtigheid
    - Nauwkeurigheid
    - IC (chip), thermistor, ...
    - **...**
  - Keuze hangt af van de toepassing

#### **Temperatuur sensor - Grove**

- Grove voorziet een 10-tal verschillende temperatuur sensoren
- Wij gebruiken nu een simpele thermistor (temperatuursafhankelijke weerstand)
- Koppelen we aan een analoge ingang
  - Niet meer 1 of 0 (digitaal)
  - Maar waarde tussen 0 en 1023
    - Stelt spanning voor tussen 0 en 5v (of 3v3)

## **Temperatuur sensor - Aansluiten**

- Klik het shield voorzichtig op de Arduino
- Sluit de kabel aan op de Ao connector
  - ∘ A = analoog
- Zet de schakelaar op 5v
- Sluit de temperatuur sensor module aan

#### **Temperatuur sensor - Demo Sketch**

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 06-temperature-sensor
- Druk op de pijl naar rechts Druk op de pijl naar rechts

Meer informatie vind je op https://wiki.seeedstudio.com/Grove-Temperature\_Sensor\_V1.2/

## **Temperatuur sensor - Analyse**

- pinMode(A0, INPUT);
  - Hiermee stellen we pin A0 in als een analoge ingang
    - Bij het inlezen krijgen we dan getal tussen 0 en 1023
  - 1x dus doen we dit in setup()

## **Temperatuur sensor - Analyse**

- int voltage = analogRead(A0);
  - Hiermee kunnen we de huidige "spanning" inlezen op de analoge pin
- De berekening is heel eigen aan temperatuur en deze sensor
- Dit haal je uit de datasheet of online
  - https://www.youtube.com/watch?v=wjL7xOGqAqg&t=249s

## **Temperatuur sensor - Oefening**

- Stuur een bericht naar de computer afhankelijk van de temperatuur.
  - ∘ Bv. Temperatuur is ok als deze lager is dan 25°C
  - Bv. Opgelet! Temperatuur is te warm als deze hoger of gelijk is aan 25°C.
  - Speel gerust zelf met de grenswaarde
  - Je kan de temperatuur verhogen door je vinger op het IC te leggen

#### **Temperatuur sensor - Oplossing**

• We zullen hiervoor een if-else beslissing moeten implementeren.

```
void loop() {
  // Temperatuur bepalen
  int voltage = analogRead(A0);
  double R = ((1023.0 / voltage) - 1.0) * R0;
  double temperatuur = (1.0 / ((log(R/R0)/B) + (1/298.15))) - 273.15;
  // Beslissen of temperatuur ok is of niet
  if (temperatuur < 25) {</pre>
    Serial.println("Temperatuur is ok");
  } else {
    Serial.println("Opgelet! Temperatuur is te warm");
  delay(1000);
```

## **Bodem vocht sensor**

- Een bodem vocht sensor kan opmeten hoeveel vocht er in de grond zit
  - Er bestaan verschillende soorten
    - Resistief (goedkoop maar oxideert)
    - Capacitief (complexer maar oxideert niet)
    - **-** ...
  - Keuze hangt af van de toepassing

#### **Bodem vocht sensor - Grove**

- Grove voorziet resistief en capacitieve bodem vocht sensoren
- Wij gebruiken nu een simpele resistieve sensor
- Koppelen we aan een analoge ingang
  - Niet meer 1 of 0 (digitaal)
  - Maar waarde tussen 0 en 1023
    - Stelt spanning voor tussen 0 en 5v(of 3v3)

#### **Bodem vocht sensor - Aansluiten**

- Klik het shield voorzichtig op de Arduino
- Sluit de kabel aan op de A1 connector
  - ∘ A = analoog
- Zet de schakelaar op 5v
- Sluit de bodem vocht sensor module aan

#### **Bodem vocht sensor - Demo Sketch**

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 07-moisture-sensor
- Druk op de pijl naar rechts Dom te compileren en flashen

Meer informatie vind je op https://wiki.seeedstudio.com/Grove-Moisture\_Sensor/

#### **Bodem vocht sensor - Analyse**

- pinMode(A1, INPUT);
  - Hiermee stellen we pin A1 in als een analoge ingang
    - Bij het inlezen krijgen we dan getal tussen 0 en 1023
  - 1x dus doen we dit in setup()

## **Bodem vocht sensor - Analyse**

- int vochtgehalte = analogRead(A1);
  - Hiermee kunnen we de huidige "spanning" inlezen op de analoge pin
- Is een ruwe waarde. Er bestaat niet echt een eenduidige omzetting naar % vocht.

#### Grafieken maken

- Via Hulpmiddelen => Seriele Plotter kan je grafieken maken
- De getallen mag je niet achter tekst plaatsen.
  - Dus waarde uitsturen via Serial.println()

#### **Grafieken maken - Grond vocht**

• Dus bijvoorbeeld:

```
void loop() {
  // Eerst moeten we de analoge spanning meten (getal tussen 0 en 1023)
  int vochtgehalte = analogRead(A1);

  Serial.println("Grondvocht: ");  // println !!
  Serial.println(vochtgehalte);

  delay(1000);
}
```

• Resultaat zie je via Hulpmiddelen => Seriele Plotter

# **Uitdaging - Planten Bewateren**

- Planten monitoren
  - Grond vocht
  - Omgevingstemperatuur
- Te nat? Laat de rode LED branden
- Te droog? Laat het alarm afgaan
- Ok? Licht uit en alarm uit
- Zorg dat je zowel temperatuur als vocht in grafiek kan tonen
- Extra? In plaats van constant Alarm, kan je ook korte "tuut" geven?
- Extra moeilijk? Alarm uitzetten met druk op de knop

Kies zelf maar wat te nat of te droog is. Experimenteer!